

ПОЛІТИЧНА ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ

DOI 10.31558/2519-2949.2026.1.6

УДК 32:303.01

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1125-647X>

Наумкіна С. М., Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2635-7916>

Козловська Л. В., Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

СТРАТЕГІЇ ІНТЕГРАЦІЇ МЕТОДІВ (MIXED-METHODS) У СУЧАСНИХ ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: ПЕРЕВАГИ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПАСТКИ

Мета статті – критично проаналізувати стратегії інтеграції кількісних та якісних методів у сучасній політичній науці, систематизувати ключові переваги цього підходу та ідентифікувати основні методологічні пастки, що виникають на етапах дизайну дослідження та інтеграції даних. У статті зазначено, що зростаючі складності сучасних політичних феноменів (популізм, гібридні загрози, політична поляризація) неможливо повноцінно пояснити, спираючись виключно на кількісні (quantitative) або якісні (qualitative) методи. Це стимулює відхід від «парадигмальних воєн» минулого на користь прагматичного підходу, відомого як дослідження змішаними методами (Mixed-Methods Research, MMR). У той же час виникає нагальна потреба в осмисленні не лише переваг, але й фундаментальних методологічних пасток, пов'язаних із дизайном, реалізацією та інтерпретацією Mixed-Methods Research. Підтверджено положення, що головна цінність Mixed-Methods Research полягає не в самому факті поєднання методів, а в досягненні «мета-висновків» (metainferences) – глибших інсайтів, недосяжних при використанні лише одного методу. Систематизовано ключові переваги – триангуляція; комплементарність; розвиток. Водночас ідентифіковано головні методологічні пастки: пастка епістемології; пастка «паралельної гри»; пастка семплінгу; 4) пастка «майстра на всі руки»: вимога до дослідника однаково глибоко володіти і статистичним аналізом, і якісними техніками. Методологія статті базується на теоретико-методологічному аналізі новітньої наукової літератури (2021-2025 рр.), присвяченої методології соціальних наук та Mixed-Methods Research, зокрема праць Дж. Кресвелла. Отже, стаття сфокусована на проблемі інтеграції як центральному виклику Mixed-Methods Research, на відміну від простого опису переваг, та в аналізі методологічних ризиків на основі найновішого академічного дискурсу.

Ключові слова: методологія політичної науки, політичні інститути, політичні процеси, Mixed-Methods, інтеграція даних, кількісні та якісні методи, дизайн дослідження, триангуляція, методологічні ризики, академічний дискурс, статистичний аналіз, якісні техніки.

Постановка проблеми. Політична наука у XXI столітті стикається з викликами, що вимагають виходу за межі традиційного методологічного поділу на «кількісників» (quantitative) та «якісників» (qualitative). Такі складні, багатовимірні процеси, як зростання політичної поляризації, механізми поширення дезінформації чи вплив громадянського суспільства на прийняття рішень [4], не можуть бути вичерпно описані ані мовою статистичних кореляцій, ані глибиною наративного аналізу окремих випадків. Статистика може показати що відбувається (наприклад, кореляцію між використанням соцмереж та рівнем поляризації), але часто «мовчить» про те, як і чому це відбувається. З іншого боку, якісні методи (глибинні інтерв'ю, кейс-стаді) блискуче пояснюють механізми та контекст, але їхні

висновки важко генералізувати [10].

У відповідь на цей виклик виникла і потужно розвивається методологія змішаних досліджень (Mixed-Methods Research, MMR), яку часто називають «третім методологічним рухом» [5].

Мета статті – критично проаналізувати стратегії інтеграції кількісних та якісних методів у сучасній політичній науці, систематизувати ключові переваги цього підходу та ідентифікувати основні методологічні пастки, що виникають на етапах дизайну дослідження та інтеграції даних.

Методологія статті базується на теоретико-методологічному аналізі новітньої наукової літератури (2021-2025 рр.), присвяченої методології соціальних наук та MMR, зокрема праць Дж. Кресвелла. Використано методи систематизації та порівняльного аналізу для окреслення переваг (триангуляція, комплементарність, розвиток) та викликів (епістемологічна сумісність, проблема інтеграції даних, логіка семплінгу) змішаних досліджень.

Результати. Дослідження змішаними методами є потужною стратегією для політичної науки, але вимагає ретельного планування дизайну (последовного, паралельного, вбудованого) та чіткого розуміння мети інтеграції. Щоб уникнути методологічних пасток, дослідники мають прозоро обґрунтовувати вибір дизайну, детально описувати процедури інтеграції даних та рефлексувати щодо власних епістемологічних позицій. Змішані методи (Mixed-Methods Research, MMR) позиціуються як «третя методологічна течія», що дозволяє отримати більш повне, глибоке та нюансоване розуміння проблеми. Однак, попри зростаючу популярність, застосування MMR у політичній науці залишається методологічно складним. Багато досліджень, декларуючи інтеграцію, на практиці обмежуються простим паралельним представленням кількісних та якісних результатів без їхньої належної інтеграції. Це створює ризик поверхових висновків та підважує саму цінність змішаного підходу. Таким чином, виникає нагальна потреба в осмисленні не лише переваг, але й фундаментальних методологічних пасток, пов'язаних із дизайном, реалізацією та інтерпретацією MMR.

Дослідження показало, що головна цінність MMR полягає не в самому факті поєднання методів, а в досягненні «мета-висновків» (metainferences) – глибших інсайтів, недосяжних при використанні лише одного методу. Фундаментальний принцип MMR полягає в тому, що цілеспрямована інтеграція кількісних та якісних підходів в одному дослідницькому проекті дозволяє отримати повніше та глибше розуміння проблеми, ніж при використанні кожного з методів окремо [5]. Проте, як слушно зауважують критики, декларувати змішаний підхід значно легше, ніж коректно його реалізувати [9].

Класики напрямку – Джон Кресвелл, у своїх оновлених працях (наприклад, видання «Research Design» 2023 року) продовжує наголошувати на важливості чіткого дизайну дослідження як основи для успішної інтеграції [4]. Інші дослідники фокусуються на конкретних викликах. Наприклад, Даваді, Шреста та Гірі (2021) у своєму огляді детально аналізують не лише переваги, але й критику та типові труднощі, з якими стикаються молоді дослідники [6].

Особлива увага в дискурсі останніх років приділяється саме процесу інтеграції даних. Це центральний елемент, що відрізняє справжнє MMR від мультиметодологічного дослідження, де два набори даних просто представлені паралельно [2]. Роботи зосереджуються на тому, як саме генерувати «мета-висновки» (metainferences) – тобто висновки, що виникають саме на стику двох типів даних [2]. Дослідження також показують, що MMR дедалі частіше застосовується у вивченні комунікацій та соціальних медіа [8], а також у аналізі публічної політики, де поєднання широкого охоплення (кількісного) та глибинного розуміння (якісного) є критично важливим [1].

Аналіз літератури дозволяє систематизувати ключові переваги та найбільш небезпечні методологічні пастки, що супроводжують застосування MMR у політичній науці.

До стратегічних переваг MMR можна віднести, перш за все, використання змішаних методів, коли воно дає досліднику аналітичні можливості, недоступні в рамках одного підходу. До таких методів варто віднести, як вже зазначалось, триангуляцію (Triangulation), яка полягає у взаємній верифікації (підтвердженні) результатів. Так, наприклад, якщо статистичний аналіз опитування показує зростання недовіри до політичних партій, а глибинні інтерв'ю з виборцями виявляють ті ж самі наративи розчарування та відчуження, впевненість дослідника у валідності висновків значно зростає. Наступний метод – комплементарність (Complementarity), який вважається найпотужнішою перевагою, коли якісні дані використовуються для пояснення кількісних. Наприклад, регресійний аналіз показує, що певна соціальна група (наприклад, молодь у малих містах) несподівано проголосувала за консервативну партію. Статистика фіксує цей «викид», але не пояснює його. Наступна фаза якісного дослідження (фокус-групи з представниками цієї групи) може виявити приховані мотиви – наприклад, специфічне розуміння «порядку» або реакцію на економічну

невпевненість, яку не вловили стандартні анкети [1]. Третій метод, який підкреслює стратегічні переваги MMR, – розвиток (Development), коли один метод використовується для розробки інструментарію іншого. Це класичний послідовний пояснювальний дизайн (exploratory sequential design). Дослідник може почати з якісної фази (наприклад, інтерв'ю з політичними експертами), щоб ідентифікувати ключові теми та термінологію, яку використовують люди, говорячи про проблему. На основі цих «живих» даних потім створюється значно більш валідна та релевантна анкета для масового опитування [7]. Варто сюди віднести і таке поняття, як повнота (Completeness), тобто поєднання методів що дозволяє одночасно охопити макро-рівень (структурні чинники, загальні тренди) та мікро-рівень (індивідуальний досвід, інтерпретації, життєві світи) [4; 5].

Попри очевидні переваги, неякісно сплановане MMR-дослідження може призвести до еkleктичних та непереконливих висновків. Можна визначити декілька таких негативних явищ, так званих «пасток»: пастка епістемології (The Epistemology Pitfall); пастка «паралельної гри» (The Parallel Play Pitfall); пастка семплінгу (The Sampling Pitfall). Стисло охарактеризуємо ці пастки. Так, перша з них – пастка епістемології – виникає тому, що кількісні методи традиційно тяжіють до позитивізму (існує об'єктивна реальність, яку можна виміряти), тоді як якісні – до конструктивізму чи інтерпретативізму (реальність соціально конструюється). Дослідник має свідомо зайняти певну позицію – найчастіше це прагматизм, який стверджує, що методологічний вибір має диктуватися проблемою дослідження, а не абстрактними філософськими догмами [6]. Ігнорування цього питання призводить до внутрішньо суперечливого дизайну. Наступна пастка – пастка «паралельної гри» – виникає тоді, коли дослідник проводить опитування і проводить кілька інтерв'ю. Потім у тексті статті йде розділ «Кількісні результати», за ним – «Якісні результати», а у висновках вони лише побіжно згадуються разом. Це не є змішаним дослідженням, оскільки відсутній ключовий елемент – інтеграція [2; 9], яка має відбуватися на рівні аналізу та інтерпретації: як саме якісні дані пояснюють кількісні (або навпаки)? Де вони суперечать одне одному і чому? Неможливість об'єктивно відповісти на всі ці питання приводить дослідника до серйозних помилок. І третя пастка – пастка семплінгу, при якій методи мають різну логіку формування вибірки. Для кількісних досліджень (опитування) потрібна імовірнісна, репрезентативна вибірка для генералізації. Для якісних (кейс-стаді, інтерв'ю) – цільова (purposeful sampling), що фокусується на інформаційно насичених випадках [3]. Поєднання цих логік в одному дизайні є нетривіальною задачею, яку потрібно чітко обґрунтовувати.

Варто визначити і пастку ресурсоемності (The Resource Pitfall): MMR є складним і вимагає значно більше часу, фінансів та компетенцій, ніж монометодологічне дослідження. Дослідник або команда мають однаково добре володіти методами статистичного аналізу та техніками якісного збору й кодування даних. Це вимагає або універсального спеціаліста (що рідкість), або злагодженої міждисциплінарної команди [8]. MMR дедалі частіше застосовується у вивченні комунікацій та соціальних медіа, а також у аналізі публічної політики, де поєднання широкого охоплення (кількісного) та глибинного розуміння (якісного) є критично важливим.

Відтак, аналіз літератури дозволяє систематизувати ключові переваги та найбільш небезпечні методологічні пастки, що супроводжують застосування MMR у політичній науці. Попри очевидні переваги, неякісно сплановане MMR-дослідження може призвести до еkleктичних та непереконливих стверджень.

Висновки. Стратегії інтеграції методів (MMR) є надзвичайно перспективним напрямком розвитку методології політичної науки, що дозволяє давати відповіді на складні дослідницькі питання, які стоять на порядку денному. Переваги у вигляді тріангуляції, комплементарності та повноти аналізу роблять цей підхід дедалі привабливішим. Водночас, MMR не є «срібною кулею». Щоб уникнути методологічних пасток, зокрема поверхової «паралельної гри» замість глибокої інтеграції, дослідник має приділити максимальну увагу дизайну дослідження. Необхідно чітко визначити: яку проблему вирішує поєднання методів? Який дизайн (послідовний, паралельний, вбудований) використовується? В якій точці і з якою метою відбувається інтеграція даних? Тільки за умови прозорого та ретельно спланованого дизайну змішані методи розкривають свій повний потенціал, збагачуючи політичну науку новими, глибокими та обґрунтованими висновками.

Бібліографічний список:

1. Applied Social Science Approaches to Mixed Methods Research. Hershey, PA: IGI Global, 2022. 345 p.
2. Bianchi G., Rossi E. Analyzing Digital Political Campaigning Through Machine Learning: European Union Parliament Election in 2024. *Algorithms*. 2024. Vol. 14, No. 4. P. 126.
3. Cosgrove P. B. Implications of Mixing Methods: Balancing Paradigmatic and Validation Distinctives. *Applied*

Social Science Approaches to Mixed Methods Research. 2022. P. 1–24.

4. Creswell J. W., Creswell J. D. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 6th ed. Sage Publications, 2023. 320 p.

5. Creswell J. W., Poth C. N. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. 5th ed. Sage Publications, 2024. 488 p.

6. Dawadi S., Shrestha S., Giri R. A. Mixed-Methods Research: A Discussion on its Types, Challenges, and Criticisms. *Journal of Practical Studies in Education*. 2021. Vol. 2, No. 2. P. 25–36.

7. O'Mahoney J. Mastering Mixed Methods Research in 2024: Combining Qualitative and Quantitative Approaches. *Editverse*. 2024. URL: <https://editverse.com/mastering-mixed-methods-research-in-2024/>

8. Segumpan R. H., Soraya A., AbuZahari M. F. (Eds.). *Mixed Methods Perspectives on Communication and Social Media Research*. Routledge, 2022. 308 p.

9. Tashakkori A., Teddlie C. (Eds.). *SAGE Handbook of Mixed Methods in Social & Behavioral Research*. 2nd ed. Sage Publications, 2021. 800 p.

References:

1. Applied Social Science Approaches to Mixed Methods Research. (2022). Hershey, PA: IGI Global.

2. Bianchi, G., & Rossi, E. (2024). Analyzing Digital Political Campaigning Through Machine Learning: European Union Parliament Election in 2024. *Algorithms*, 14(4), 126.

3. Cosgrove, P. B. (2022). Implications of Mixing Methods: Balancing Paradigmatic and Validation Distinctives. In *Applied Social Science Approaches to Mixed Methods Research* (pp. 1–24). IGI Global.

4. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2023). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (6th ed.). Sage Publications.

5. Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2024). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (5th ed.). Sage Publications.

6. Dawadi, S., Shrestha, S., & Giri, R. A. (2021). Mixed-Methods Research: A Discussion on its Types, Challenges, and Criticisms. *Journal of Practical Studies in Education*, 2(2), 25–36.

7. O'Mahoney, J. (2024). Mastering Mixed Methods Research in 2024: Combining Qualitative and Quantitative Approaches. *Editverse*.

8. Segumpan, R. H., Soraya, A., & AbuZahari, M. F. (Eds.). (2022). *Mixed Methods Perspectives on Communication and Social Media Research*. Routledge.

9. Tashakkori, A., & Teddlie, C. (Eds.). (2021). *SAGE Handbook of Mixed Methods in Social & Behavioral Research* (2nd ed.). Sage Publications.

Naumkina S., Kozlovska L. Strategies for Integrating Mixed Methods in Contemporary Political Science Research: Advantages and Methodological Pitfalls.

The purpose of the article is to critically analyze strategies for integrating quantitative and qualitative methods in modern political science, systematize the key benefits of this approach, and identify the main methodological pitfalls that arise during the stages of research design and data integration. The article notes that the growing complexity of modern political phenomena (populism, hybrid threats, political polarization) cannot be fully explained by relying solely on quantitative or qualitative methods. This stimulates a shift away from the «paradigmatic wars» of the past in favor of a pragmatic approach known as Mixed-Methods Research (MMR). Concurrently, there is an urgent need to conceptualize not only the advantages but also the fundamental methodological pitfalls associated with the design, implementation, and interpretation of MMR. The article confirms the thesis that the main value of MMR lies not in the mere fact of combining methods, but in achieving «meta-inferences» – deeper insights unattainable through the use of a single method. The key advantages of MMR are systematically outlined: triangulation; complementarity; development. At the same time, the main methodological pitfalls are identified: the epistemology trap; the «parallel play» trap; the sampling trap; and the «jack-of-all-trades» trap (the requirement for the researcher to have equally deep mastery of both statistical analysis and qualitative techniques). The methodology of the article is based on a theoretical and methodological analysis of recent scholarly literature (2021–2025) devoted to the methodology of the social sciences and Mixed-Methods Research, particularly the works of J. Creswell. Thus, the article focuses on the problem of integration as the central challenge of MMR, as opposed to a simple description of advantages, and on the analysis of methodological risks based on the latest academic discourse.

Keywords: political science methodology, political institutes, political processes, Mixed-Methods, data integration, quantitative and qualitative methods, research design, triangulation, methodological risks, academic discourse, statistical analysis, qualitative techniques.